

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з навчальної роботи

Володимир ПАСЬКО

«30» серпня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЛАНУВАННЯ**

для студентів

галузь знань **10 природничі науки**
спеціальність **106 – Географія**
освітній рівень **бакалавр**
освітня програма **Урбаністика та міське планування**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач:

Запотоцька Вікторія Анатоліївна, асистент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__р.

КИЇВ – 2022

Розробник: Запотоцька Вікторія Анатоліївна, асистент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

«12» травня 2022 року

Завідувач кафедри економічної та соціальної географії

Костянтин проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «12» травня 2022 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н. Корогода доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів із об'єктно-предметною сутністю планування; отримання студентами необхідних теоретичних знань та набуття практичних навичок в розв'язанні складних спеціалізованих задач та практичних проблем з організації системи планування на всіх рівнях з застосуванням сучасних теорій та методів дослідження, набуття навичок розробки стратегічних планів та впровадження стратегічного плану розвитку ОТГ.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Суспільна географія (Human Geography)», «Географія світу: міста та регіони», «Вступ до урбаністичних студій».
2. Володіти елементарними навичками аналізу просторового розвитку.
3. Знати сучасні кількісні та якісні методи географічних досліджень, вміти їх застосовувати у науково-дослідницькій діяльності.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дана навчальна дисципліна присвячена вивченню теоретичних та методичних засад планування, питань розробки планів та стратегій на регіональному та місцевому рівнях. Дисципліна спрямована на формування у студентів спеціальних професійних, соціальних та особистісних компетенцій, накопичення знань щодо геопланування регіонів з різною стратегією соціально-економічного розвитку. Окремими складовими дисципліни є вивчення історичних аспектів розвитку планування територій регіонів, теоретико-методологічних основ планування, видів планування територій, методичних питань планування територій регіонів, ієрархічної системи планування території України. Блок стратегічного планування передбачає опанування такими складовими, як технологія розробки стратегічного плану, моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану, стратегічне планування розвитку громад, розробку стратегічного плану розвитку територіальної громади.

4. **Завдання** дисципліни «Теорія і практика планування» полягають у наданні студентам загальних та фахових компетентностей, передбачених освітньою програмою «Урбаністика та міське планування», зокрема :

- знанні та розумінні предметної області та розумінні професійної діяльності у сфері планування (ЗК2);
- здатності до проведення досліджень на відповідному рівні(ЗК6);
- здатності реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11);
- здатності брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів (СК1);
- здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1), здатності застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу для дослідження трансформації планувальної структури міст (СК2);
- здатності працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах (СК11).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність *)	Форми (та/або і методи технології)	Методи оцінювання та пороговий	Відсоток у підсумковій оцінці	з

Код	Результат навчання	викладання навчання	і критерій оцінювання	дисципліни
1.1	історичні аспекти розвитку планування територій, витоки планувальних стратегій, планувальні концепції організації Європейського простору	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>доповіді на семінарі, тематичні контрольні роботи (тести), виконання творчих робіт, залік</i>	<i>до 4%</i>
1.2	класифікації, принципи, методи, основні типи планування;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>
1.3	функції планування території; види планування територій;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>
1.4	цільові настанови геопланування, операційні територіальні одиниці геопланування, геопланувальне зонування;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>
1.5	особливості планування території на загальнодержавному рівні, регіональному рівні та місцевому рівнях;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>
1.6	геопланування сільських регіонів з переважанням руральних видів діяльності, сільських урбанізованих зон та ареалів, особливості геопланування приморських регіонів;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>
1.7	поняття й принципи стратегічного управління та стратегічного планування місцевого розвитку; нормативно-правові засади здійснення стратегічного планування;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>
1.8	аналітичну складову розробки стратегії місцевого розвитку; технологію розробки стратегічного плану; сутність та організацію моніторингу та оцінювання в стратегічному плануванні;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>
1.9	стратегічне планування розвитку громад в контексті зміни підходів до регіонального розвитку в Європі та Україні	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>
1.10	зміни в стратегічному плануванні з позицій концепції сталого розвитку, стратегічний аналіз;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		<i>до 4%</i>

1.11	етапи підготовки оперативного плану реалізації місцевої стратегії, структуру та зміст оперативного плану.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		до 4%
2.1	збирати, обробляти та аналізувати інформацію для дослідження трансформації планувальної структури міст;	<i>семінарське заняття, творча робота, самостійна робота</i>	<i>доповіді на семінарі, тематичні контрольні роботи (тести), виконання творчих робіт, залік</i>	до 36%
2.2	визначати операційні планувальні одиниці геопланування;	<i>семінарське заняття, творча робота, самостійна робота</i>		
2.3	проводити польові та лабораторні дослідження, здійснювати типологічний аналіз геопросторового поєднання різних видів природокористування;	<i>семінарське заняття, творча робота, самостійна робота</i>		
2.4	впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень території для потреб планування, здійснювати геопланувальне зонування;	<i>семінарське заняття, творча робота, самостійна робота</i>		
2.5	використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі геоінформаційного забезпечення використання ГІС, ДЗЗ – технологій в плануванні території;	<i>семінарське заняття, творча робота, самостійна робота</i>		
2.6	виконувати дослідження планування територій на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;	<i>семінарське заняття, творча робота, самостійна робота</i>		
2.7	здійснювати геопланування сільських регіонів з переважанням руральних видів діяльності, сільських урбанізованих зон та ареалів, приморських територій;	<i>семінарське заняття, творча робота, самостійна робота</i>		
2.8	застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, новітніх інформаційних технологій при розробці стратегічного плану розвитку територіальної громади.	<i>семінарське заняття, творча робота, самостійна робота</i>		

3.1	комунікація: вироблення у студентів практичних навичок здійснення проектного дослідження і вирішення актуальних проблем із застосуванням відповідних методів і прийомів отримання, зберігання й здійснення первинної обробки емпіричних даних та їх належного представлення за допомогою сучасних технічних та комунікаційних засобів	<i>семінарське заняття, вирішення конкретних задач та ситуацій, самостійна робота</i>	<i>дискусії на семінарі, виконання творчих робіт, залік</i>	<i>до 10%</i>
4. автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та/або управлінські рішення в системі планування й стратегування при:				
4.1	аналізі та прийнятті управлінського рішення в системі планування, вивченні практики трансформацій планувальної структури міст, визначенні операційних планувальних одиниць геопланування, здійсненні геопланувального зонування, геоплануванні сільських регіонів, сільських урбанізованих зон та ареалів, приморських територій, розробці стратегічного плану розвитку територіальної громади	<i>семінарське заняття, дискусія, вирішення конкретних задач та ситуацій, самостійна робота</i>	<i>доповіді на семінарі, виконання творчих робіт, дискусії, залік</i>	<i>до 10%</i>

5. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	Результати навчання дисципліни										
Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Аналізувати географічний потенціал території (P04)											
Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні (P10)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Результати навчання дисципліни (код)	Результати навчання дисципліни									
Програмні результати навчання (назва)	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	3.1	4.1
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Аналізувати географічний потенціал території (P04)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні (P10)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами *доповідей на семінарах, виконання творчих робіт, написання письмових контрольних робіт та заліку.*

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1 – 1.11 (знання)** – до 4% за кожен;
- результати навчання – **2.1-2.8 (вміння)** - до 36%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** - до 10%;
- результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** - до 10%

7.1. Організація оцінювання.

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарських занять, розгляду конкретних планувальних ситуацій, передбачено виконання індивідуальних завдань, які виконуються у форматі презентацій.

Упродовж семестру проводяться тематичні письмові контрольні роботи. Для визначення рівня досягнення результатів навчання, студенти презентують результати свого наукового дослідження та демонструють набуті навички.

Підсумкове оцінювання у формі **заліку**, що виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

Умови допуску до заліку: рекомендований мінімум для допуску до заліку – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (*рекомендований мінімум*) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до заліку є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі заліку проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час заліку – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на залік*).

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Змістова частина 1. Теоретико-методологічні основи планування			
Тема 1. Історичні аспекти розвитку планування територій регіонів	2	4	6
Тема 2. Теоретико-методологічні основи планування	4	2	5
Тема 3. Планування території: зміст і функції поняття. Види планування територій	4	4	6
Тема 4. Методичні питання планування територій регіонів	4	4	5
Тема 5. Ієрархічна система планування території України	4	2	5
Тема 6. Геопланування регіонів з різною стратегією соціально-економічного розвитку	2	2	6
Змістова частина 2. Стратегічне планування, теоретичні засади та практика реалізації			
Тема 7. Стратегічне планування: основні поняття та нормативно-правове забезпечення	2	2	5
Тема 8. Технологія розробки стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану	2	4	6
Тема 9. Стратегічне планування розвитку громад як інструмент реалізації нової регіональної політики	2	2	5
Тема 10. Розробка стратегічного плану розвитку об'єднаної територіальної громади: основні етапи	2	2	6
Тема 11. Впровадження стратегічного плану розвитку ОТГ	2	2	5
РАЗОМ	30	30	60

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

лекцій – 30 год.,

семінарські заняття – 30 год.,

самостійна робота – 60 год.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Безлюбченко О.С. Завальний О. В., Черноносова Т. О. Планування і благоустрій міст: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2011. 191 с.
2. Берданова О.В. Вакуленко В.М. . Стратегічне планування регіонального розвитку: навч. посібник. Київ: НАДУ, 2007. 96 с.
3. Регіональне планування: теорія і практика / за ред. І. О. Фоміна. Київ: Логос, 2003. 246 с.
4. Карпіщенко О. І. Іляшенко К. В., Карпіщенко О.О. Стратегічне планування : навч. посіб. Сум: Сумський державний університет, 2013. 446 с.
5. Палеха Ю. М.. Регіональне планування: методичний посібник. Київ: Логос, 2020. 224.с
6. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Київ, 2017. 121 с.
7. Топчієв О.Г. Мальчикова Д. С. Планування території: навч. посіб. Херсон: Грінь Д. С. , 2014. 268 с.

Додаткові:

1. Берданова О., Вакуленко В., Тертичка В. Стратегічне планування: навчальний посібник. Львів: ЗУКЦ, 2008. 138 с.
2. Дробенко Г.О., Брусак Р.Л., Свірський Ю.І. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Львів: СПОЛОМ, 2001. 118 с.
3. Запотоцька В., Гнатюк С. Житлова субурбанізація: практики трансформацій на прикладі міста Ірпінь. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія Географія. 2021. Вип. 1/2(78/79). С 32-39. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2021.78-79.5>
4. Запотоцька В. Ціноутворення на регіональних ринках житла, теоретичний та прикладний аспект. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Географія. 2017. Вип. 66 (1), 67 (2). С.138-146. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2017.66.23>
5. Zapototskyi S. P., Zapototska V. A. Modern revitalization of Kyiv. National Interest academic journal. 2021. No. 3. P.12-18. <https://sc01.tcithaijo.org/index.php/NIT/login>
6. Інструменти регіонального розвитку в Україні: навч. посіб. / за ред. Берданової О. В., Вакуленка В. М. Київ: НАДУ, 2013. 310 с.
7. Карий О. Стратегічне планування розвитку міста. Львів: ЗУКЦ, 2007. 317 с.
8. Куйбіда В.С., Білоконь Ю.М. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід. Київ: Логос, 2009. 108 с.
9. Планування місцевого сталого розвитку: Посібник з формулювання стратегії місцевого сталого розвитку. К.: ПРООН, Муніципальна програма сталого розвитку, 2005. 67 с.
10. Куйбіда В. С., Негода В. А., Толкованов В. В.. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи. Київ: Крамар, 2009. 170 с.
11. Олійник Я. Б., Запотоцький С. П., Запотоцька В. А. Ринок житла Київського регіону: суспільно-географічний вимір : монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2019. 172 с.
12. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: практичний посібник / за ред. Санжаровського І. Київ: К.І.С, 2008. 214 с.
13. Peter Hall, Mark Tewdwr-Jones. Urban and regional planning. 5th ed. p. cm. 010.
14. Bertrand N., Cremer D. Schulte and Mathieu Perrin, « Strategic Spatial Planning and Territorial Asymmetries. Grenoble and Greater Geneva: Two Alpine City Regions Put to the Challenge of Coherence. Journal of Alpine Research. Revue de géographie alpine, 2015. Vol. 103-3. URL: <http://journals.openedition.org/rga/3126>
15. Bharat Dahiya. Renaissance of urban and territorial planning . The Nature of Cities, Virtual Roundtable, 2016. URL: [http:// bit.ly/2ecxhZm/](http://bit.ly/2ecxhZm/)

16. Brady. W. Territorial development, planning reform and urbanguverance: the case of Ireland's second-tier cities. *European Planning Studies* Vol.24 (12) November 2016. URL: <http://www.tandfonline.com/10.1080/09654313.2016.1248906>
17. Levytska O., Zapototska V. Public participation in urban planning: German and Ukrainian experience. *Вестник Казахского национального университета имени Аль-Фараби. Серия географическая.* 2017. 2 (45). С. 4-11.
18. Chudoba. M. Designing cities, planning for people. *Proceedings of the Annual Architectural Research Symposium in Finland.* 2014. p. 76-85. URL: <https://journal.fi/atut/article/view/45372>
19. Purkarthofer. E. When soft planning and hard planning meet: Conceptualising the encounter of European, national and sub-national planning. *European Journal of Spatial Development.* May 2016. Vol. 61, p. 1-20. URL: <https://nordregio.org/publications/when-soft-planning-and-hard-planning-meet-conceptualising-the-encounter-of-european-national-and-sub-national-planning/>